

Lindfors, kraatarisukua

Venäjän vallan alkuvuodet ¹

Kevättalvella 1809 Suomen säätyjen edustajat olivat kokoontuneet Venäjän keisarin johdolla Porvoon valtiopäiville. Sen jälkeen kesti 54 vuotta, ennen kuin seuraavat valtiopäivät järjestettiin. Valtiopäivien välillä uudistuksia toteutettiin lähinnä keisarillisilla asetuksilla.

1800-luvun alussa Suomessa tapahtui **kansallinen herääminen** kirjailijoiden ja sanomalehdistön avulla. Kansallinen herääminen tarkoittaa sitä, että kansa tulee tietoiseksi itsestään, tiedostaa oman historiansa ja erityisen asemansa yhtenä kansakuntana muiden joukossa, sisäistää tilansa ja ryhtyy omatoimisesti kohentamaan valtiollisia ja yhteiskunnallisia olojaan, lopullisena tavoitteena itsenäisyys.

Autonomia kohotti suomalaisten itsetuntoa. Ennen autonomiaa ajatus siitä, että on olemassa Suomi ja suomalaisuus, ei ollut itsestäänselvyys. Suomalaisuutta ei tiedostettu olevan. 1800-luvun alussa Suomessa pohdittiin omaa identiteettiä isäntämaan vaihtumisen ja autonomian myötä.

Taustalla oli kaksi kansallista tietoisuutta korostanutta 1800-luvun alun muotiaatetta, *nationalismi* ja *kansallisromantiikka*. Molemmat herättivät kiinnostusta kansoihin, niiden kieliin ja kulttuuriin.

Nationalismi eli kansallisuusaate korosti kansan merkitystä. Nationalismiaate levisi Euroopasta Suomeen, kun opiskelijat tekivät opintoretkiä Keski-Eurooppaan. Nationalismi villitsi koko Euroopan 1800-luvulla: Kreikka itsenäistyi Turkista 1829, Belgia irtaantui Alankomaista 1830, hullu vuosi 1848, 1870-luvulla Saksan ja Italian yhdistymiset.

Kansallisromantiikka oli kansaa ihannoivaa taidetta. Taiteilijat alkoivat luoda (ihannoivaa) kuvaa Suomesta, sen luonnosta ja kansasta. Korostettiin kansan erityislaatuisuutta. Taidemaalarit tallensivat kansallismaiseman.

Suomalaiset olivat tyytyväisiä autonomiaansa, joten kansallinen herääminen ei suuntautunut Venäjää vastaan. Suomalaiset uskollisia ja kilttejä alamaisia, ei mielenosoituksia ja kapinointia. Esimerkiksi Euroopan hulluna vuotena 1848 Suomessa ei tehty mitään muuta kuin esitettiin Maamme-laulu. Venäjä ei pyrkinyt kitkemään kansallisromantiikkaa, koska se irrotti Suomea henkisesti Ruotsista. Venäjä salli, että Suomella oli kansallisuusiideologiansa, kunhan se oli sopusoinnussa maan lojaaliin asennoitumiseen Venäjään eikä asettanut kyseenalaiseksi valtio- ja yhteiskuntajärjestystä eikä kunnioitusta keisariin. Myöhemmin 1800-luvun lopulla kansallisromantiikasta tuli myös keino vastustaa venäläistämistoimia.

1860-luvulle tultaessa suomalaisessa yhteiskunnassa oli tarve suuriin muutoksiin, joihin tarvittiin uusia lakeja ja siten valtiopäiviä. Kehitystä siivitti Venäjän keisari Aleksanteri II:n vuonna 1856 Suomea varten laatima uudistusohjelma, jonka tavoitteena oli kehittää teollisuutta, koululaitosta, liikenneyhteyksiä ja virkamiehien palkkatasoa. Painetta uudistuksiin tuli myös muualta. Venäjä oli juuri hävinnyt Krimin sodan länsivaltoja vastaan ja pyrki tarmokkaasti tehostamaan asevoimiaan ja yhteiskunnallisia rakenteitaan. Keväällä 1863 Venäjän keisarikuntaan kuuluvassa Puolassa syttyi kapina. Keisari suostui kutsumaan kokoon Suomen valtiopäivät, jotta maassa orastava uudistusmieli ei kääntyisi Puolan tavoin avoimeksi tyytymättömyydeksi. Suomeen oli samaan aikaan juurtumassa yhteiskuntaa valppaasti kommentoiva lehdistö, joka imi uusi vaikutteita muista Pohjoismaista ja Euroopan mantereelta.

Kansalliset herättäjät

Turun romantiikka eli yliopisto-opiskelijoiden kulttuuriohjelma. 1820-luvulla. Ohjelmana suomalaisen kansallistunteen herättäminen ja suomalaisen kulttuurin kehittäminen. Keskustelivat suomalaisesta identiteetistä ja suomalaisen kulttuurin merkityksestä, pyrkivät luomaan itsenäisen suomalaisen kansakunnan, pääkohtana suomen kielen kohottaminen arvoonsa. Opiskelijat alkoivat kerätä kansanrunoutta sekä perehtyivät Suomen historiaan ja suomen kieleen.

---

¹ <http://hi4kurssi.blogspot.com/2015/08/kansallinen-heraaminen.html>

A. I. Arwidsson. Arwidsson innostui kansallisuusaatteesta. Yritti lehdessään (*Åba Morgonblad*) herättää suomalaiset käsittämään velvollisuutensa Suomen kansalaisina ja vaati suomen nostamista virka- ja koulukieleksi sekä sivistyneistön puhekieleksi ruotsin sijaan. Arwidssonin lehti lopetettiin, mies erotettiin yliopistosta ja muutti Ruotsiin. Kumouksellinen liikehdintä padottiin Arwidssoniin. Arwidsson oli innostava ja pelottava esimerkki ja yksi ensimmäisiä fennomaaneja.

Helsingin romantiikka ja opiskelijoiden keskustelupiiri Lauantaiseura. 1830-luvulla. Yliopisto siirtyi Helsinkiin 1828. Opiskelijat kokoontuivat lauantaisin keskustelemaan ajankohtaisista kysymyksistä kirjallisuuspiirin luontoisesti Lauantaiseurassa. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura perustettiin 1831 ja alkoi julkaista suomenkielistä kirjallisuutta, ja niin alkoi ensimmäinen kirjallisuuden kukoistuskausi Suomessa.

J. L. Runeberg ja • **Sakari Topelius**.

Runeberg ja Topelius loivat töissään kuvan Suomen luonnosta, suomalaisesta ihmisestä (Saarijärven Paavo), suomalaisesta sotilaasta (Vänrikki Stoolin tarinat) sekä Suomen historiasta (Vänrikki Stoolin tarinat, Maamme kirja, Välskärin kertomukset). Kirjoittivat suomalaisuudesta ihanteellisessa valossa ja korostivat kansallistunnetta. Pyrkivät vakuuttamaan ruotsinkielisen yläluokan Suomen maan ja kansan jaloudesta ja arvosta ja kirjoittivat ruotsiksi, mikä oli tärkeää, jotta ruotsinkielinen sivistyneistö kiinnostuisi siitä. Runebergin ja Topeliuksen teokset johtivat sivistyneistön isänmaalliseen innostukseen.

• **Elias Lönnrot.** Lönnrot osoitti Kalevassa, että suomen kieli myös korkeakulttuurin kieli, vanha kieli, jolla pystyi ilmaisemaan monimutkaisia asioita, sekä "loi" suomalaisille oman historian.

J. V. Snellman. Snellman oli samaa fennomaanilajia kuin Arwidsson mutta poliittisesti hienotunteisempi. Silti Snellmanin lehdet lakkautettiin, ja hänet karkotettiin Kuopioon. Korosti kieltä ja kirjallisuutta, lehdistön vapautta sekä kansan sivistystä. Muita tavoitteita: yhteiskunnalliset epäkohdat poistettava, kansallinen kahtiajako poistettava, suomen kieli opetus- ja virkakieleksi. Snellmanin ansiosta kansallisromantiikan ajatukset muuttuivat poliittisiksi ohjelmiksi!

Toisin kuin usein kuvitellaan, oli Venäjän valta Suomessa pääosin vapaata ja parempaa kuin Ruotsin valta. Venäjä antoi Suomelle aseman suuriruhtinaskuntana, Se salli suomalaiskansallisen kirjallisuuden kehittymisen, lainsäädännössä ja hallinnossa jatkui ruotsalainen perinne. Venäjän tsaareille suomalaiset olivat hyviä alamaisia. Tämä suotuisa aika jatkui aina sortokausiin asti.

Vuosina 1899–1905 (ensimmäinen sortokausi) ja 1908–1917 (toinen sortokausi) Venäjän keisarikunta yritti venäläistää Suomea. Suomalaiset nousivat vastustamaan venäläistämistoimia. Ensimmäisellä sortokaudella muun muassa kerättiin **Suuri adressi** ja perustettiin vastarintajärjestö **Kagaali**, joka järjesti kutsuntalakkoja. Toisella sortokaudella annettiin **yhdenvertaisuuslaki**, joka antoi maassa asuville venäläisille oikeuden hakea virkoja ilman Suomen kansalaisuutta. Suomalaiset käynnistivät itsenäisyyteen pyrkivän **jääkäri liikkeen**.. Sortokausi päättyi **Venäjän vallankumoukseen**.

Malakias, kraatari

Karl Lindforsin isä oli niin ikään ammatiltaan kraatari, vuonna 1837 syntynyt Malakias Lindfors. Malakias Lindforsin vanhemmat olivat 1799 Ikaalisissa syntynyt Johan Antinpoika Andersson ja Kyrössä syntynyt 1796 Maria Axelsdotter Johan Antinpojan sukujuuret ovat ainakin kaksi sukupolvea Ikaalisissa. Maria Axelsdotterin esipolvista ei ole tarkempaa tietoa. Johan Antinpoika kuoli 1868 Laviassa, Maria Axelsdotter 1846 myöskin Laviassa.

Koska Malakias Lindfors on syntynyt Laviassa, voimme päätellä hänen vanhempiansa siirtyneen avioituttuaan Laviaan. Malakiaan isä Johan Antinpoika otti käyttöön nimen Lindfors.

Johan Antinpoikaa on myös kutsuttu Puolan Jussiksi, Tämä liittyy siihen, että hän on ollut mukana siinä suomalaisessa sotajoukossa, joka lähetettiin kukistamaan Puolan kapinaa. Lavian Riihon kylästä lähti miehiä tähän sotaan, mutta alle puolet palasi hengissä takaisin. https://fi.wikipedia.org/wiki/Marraskuun_kansannousu

Suomen kaarti ja Puolan kapina 1831

Autonomisen Suomen oma sotaväki sai alkunsa **Aleksanteri I:n** 18. syyskuuta 1812 antamasta keisarillisesta määräyksestä, jonka mukaan Suomeen tuli perustaa kolme jääkäriyrykmenttiä, joista jokaisessa oli kaksi 600-miehistä pataljoonaa, eli siis yhteensä 3 600 miestä. Joukot muodostettiin värvätyistä miehistä sekä pakko-otetuista **irtolaisista** ja niitä oli tarkoitus käyttää vain Suomen oman alueen sekä muiden **Itämeren** rannikoiden

puolustamiseen, mutta ei viedä kaukaisempiin sotiin. Miehet saivat palkkaa 60 [ruplaa](#) koko kuuden vuoden palvelusajasta sekä puolitoista tynnyriä [ruista](#) joka vuosi.

Suomen kaarti sai ensimmäisen taistelukokemuksensa osallistuessaan vuonna 1831 Puolan kapinan kukistamiseen. Suomessa kaartin mobilisointiin suhtauduttiin myönteisesti ja ylpeydellä; suomalaisten joukkojen lähettäminen maan rajojen ulkopuolelle tai osallistuminen puolalaisten kapinan murskaamiseen ei juuri häirinnyt suomalaisia. Pataljoona lähti Helsingistä 12. tammikuuta 746:n miehen vahvuisena ja marssi jalkaisin ensin Pietariin ja sieltä maaliskuussa edelleen [Kaunasiin](#) ja [Niemenjoen](#) yli [Puolan](#) alueelle. Taisteluihin se joutui ensi kerran huhtikuun alussa muiden keisarillisen kaartin joukkojen mukana ja suomalaiset saivat pian mainetta hyvinä ampujina. Henkikaartin tehtävänä oli aluksi häätää puolalaiset [Bug-](#) ja [Narewjokien](#) väliseltä alueelta Venäjän pääarmeijan taistellessa etelässä. Toukokuussa se kävi perääntymistaisteluita vetäytyessään puolalaisten menestyksekkään vastahyökkäyksen tieltä lähes [Bialystokiin](#) asti. Sen jälkeen se liittyi [Ostrołękassa](#) Venäjän pääarmeijaan, joka kiersi pitkän lenkin Puolan länsiosien kautta voidakseen ylittää rauhassa [Veikselin](#) ja päästäkseen hyökkäämään [Varsovaan](#) lännestä. Suomen kaarti osallistui vielä Varsovan valtauksen 6.–8. syyskuuta, minkä jälkeen sen osuus taisteluissa päättyi.

Suomen kaarti vietti talven 1831–1832 [Latvian Biržaisissa](#)² ja palasi Helsinkiin 10. huhtikuuta. Kaarti menetti Puolan-sotaretkellä taisteluissa kaatuneina kaikkiaan vain kymmenen miestä, joista yksi oli upseeri. Kokonaistappiot olivat ilmeisesti kuitenkin 399 miestä, joista suurin osa kuoli Venäjän joukkoja piinanneeseen [koleraepidemiaan](#),

---

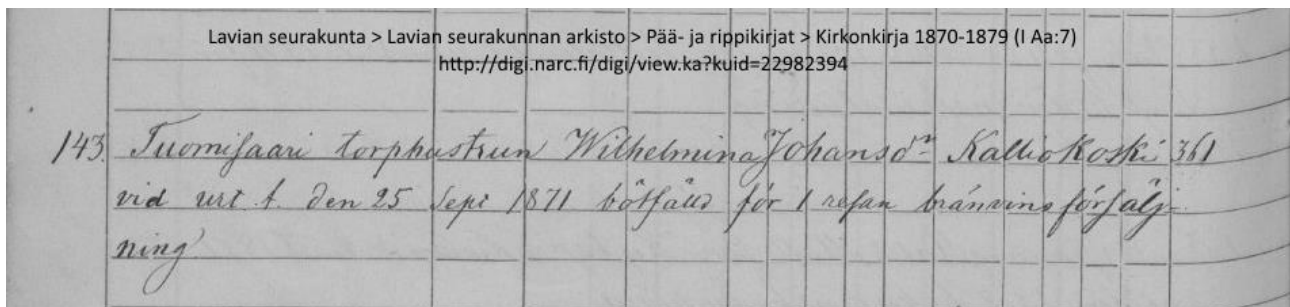
² Birzai on nykyisin Liettuassa.

Oliko Puolan Jussilla enemmän jälkeläisiä, mitkä olivat Jussin vaiheet vuoden 32 jälkeen. Jussi kuoli 69 vuoden ikäisenä vuonna 1868, jolloin suuret nälkävuodet olivat pahimmillaan ja koettelivat ankarasti juuri Turun ja porin läänin pohjoisosaa.

Malakias tuli Rankoselle torpparikasi ja rengiksi 24 vuotiaana vuonna 1861 ja käytti jo silloin sukunimeä Lindfors. Jo tuota ennen hän oli ollut Porissa räätälinopissa (5.11.1858-19.2.1859) ja valmistunut räätälin kisälliksi. **Luultavasti hän harjoitti päätyökseen kraatarin ammattia ja Rankosella oltiin vain asumisen takia,**

Avioliittoon Malakias Lindfors ja Karolina Rask vihittiin 1862, suurten nälkävuosien aikaan. Lapsia perheeseen syntyi neljä; Johanna 1863, (kuoli Laviassa 1900), Karl 1866 (kuoli Laviassa 1928), Tekla 1871 (kuoli Antreassa 1936) ja Amanda 1873 (kuoli 1874).

Malakiaksella oli myös avioton poika, josta ei kuitenkaan ole tarkempaa tietoa. Aivan nuhteeton ei ollut hänen Karoliinansakaan. Hän sai sakkoja paloviinan myynnistä vuonna 1871.

Lapsista Tekla koulutettiin kättilöksi, muutti Karjalaan, jossa avioitui kauppias Kiiskan kanssa.

Karl Lindfors avioitui Laviassa 21.10.1869 syntyneen Wilhelmiina Juhontyttären kanssa. He saivat neljä lasta, Impi Karoliinan (14.12.1888), Aale Sulo Marian (s. 21.3.1891. kuoli 18.3.1993), Eino Ilmari Malakiaan (25.3.1894) ja Lauri Henrikin (10.8.1896).

Maaseudun käsityöläiset 1800-luvulla

1800-luvun Suomi oli sääty-yhteiskunta, jossa ihmisen asema perustui hänen syntyperäänsä. Suomen säätyjärjestelmä oli peräisin Ruotsin vallan ajalta, eikä maan muuttaminen Venäjälle kuuluvaksi suuriruhtinaskunnaksi muuttanut tätä järjestelmää, jonka mukaan valtaa yhteiskunnassa käytti neljä säätyä; aatelisto, papisto, porvaristo ja talonpojat.

1800-luvulla Suomessa yhteiskunnalliset erot aateliston, papiston ja porvariston välillä lievenivät vähitellen, kun taas ero näiden ryhmien sekä toisaalta talonpoikien ja mihinkään säätyyn kuulumattomien välillä pysyi jyrkkänä. Tämän vuoksi ylemmistä säädyistä alettiin käyttää yhteisnimitystä säätyläiset erotukseksi talonpoikaisesta rahvaasta. Säätyläiset-sanan synonyymina voitiin puhua myös herrasväestä. Jako säätyläisiin ja rahvaaseen vastasi kuitenkin vain osapuulleen vanhaa säätyjakoa, sillä joillekuille talonpoikaista syntyperää olevillekin avautui mahdollisuus nousta säätyläisten joukkoon joko opiskelemalla oppikoulussa ja yliopistossa taikka taloudellisen yritteliäisyyden avulla. Oli myös

ihmisryhmiä, joita pidettiin säätyläisinä, vaikka heillä ei ollut äänioikeutta minkään säädyn vaaleissa; sellaisia olivat esimerkiksi monet maaseudulla asuvat virkamiehet kuten kihlakunnantuomarit sekä erityisesti kaikki säätyläissukujen naisjäsenet.

Säätyläiset rahvaasta erottavia tekijöitä olivat ennen kaikkea sivistystaso, joka tosin usein käsitettiin hyvin ulkonaisesti, sekä pukeutuminen, kirjallinen harrastuneisuus, käyttäytyminen, oma säätytietoisuus, ylemmyys ja ruumiillisen työn tekemättömyys.^[16] Vielä 1860-luvulla suurimmassa osassa Suomea selvä ero säätyläisten ja rahvaan välillä oli myös kieli: säätyläiset puhuivat ruotsia, rahvas yleensä suomea, paitsi eräillä täysin

ruotsinkielisillä rannikkoseuduilla Sitä vastoin vuosisadan lopulla osa säätyläisistäkin puhui jo suomea.

Termiä säätyläiset käytetään myös rajatummassa ryhmästä, 1800-luvulla kasvaneesta aatelittomasta virkamies- ja yrittäjäväestöstä, joka oli yllä kuvatulla tavalla myös sivistyneistöä ja herrasväkeä³

Lindforsit olivat siis maaseudun säätyjen ulkopuolista väestöä, jolla ei ollut merkittävää omaisuutta eikä valtaa paikallisyhteisössä. He eivät kuitenkaan olleet sivistymättömiä ja kouluja käymättömiä. Malakias oli ollut kraatarin opissa Porissa. Malakiaan lapsista ainakin Karl suoritti kansakoulun ja Tekla koulutautui kättilöksi. Siihen aikaan naisille ei ollut moniakaan uramahdollisuuksia. Osoittaa suurta avarakatseisuutta ja rohkeutta lähteä Laviasta Helsinkiin kättilön oppiin,

Kraatari joutui työssään kiertämään kylillä ja asumaan taloissa, joissa suoritti talon tarvitsemat kraatarin työt. Tämä merkitsi sitä, että kraatari, kuten muutkin taloissa kiertävät käsityöläiset tunsivat hyvin pitäjän väkeä, kuuli kylillä tapahtuneesta ja kertoi muualla kuulemastaan. Lukutaitoisena Malakias oli varmasti kylillä arvostettu henkilö.

Kraatari joutui myös ylläpitämään liikesuhteita kaupunkien kangasliikkeisiin. Näin hän oli paremmin perillä siitä, mitä kaupungeissa ja maailmalla tapahtui, tavallisella rahvaalla ei asiaa kaupunkiin ollut kuin joskus markkinapäivinä, jos silloinkaan.

Vuosisadan vaihteeseen tultaessa yhteiskunta muuttui nopeasti mm. koululaitoksen laajenemisen, liikenneyhteyksien kehittymisen ja elinkeinorakenteen muutoksen vuoksi. Ei ollut mahdotonta, että käsityöläisen lapsi nousi sivistyneistöön. Tällaisia kyläräätäleiden poikia olivat mm. Suomen Kommunistisen Puolueen johtoon nousseet Otto Wille Kuusinen ja Armas Äikiä. Väinö Linnan Täällä Pohjantähden alla-teoksessa esiintyvä kyläräätäli Halme taas oli sosialidemokraatti. Lindforsien aatemaailma oli, toisin kuin edellisten, porvarillinen.

---

³ Wujipedia

N:o 15.

Permiini-Todistus,
joka on saanut
Laurin Kaupinkoulun
I-luskan oppilas
Karl Lindfors,

Hyvä lukukausi 1877.

Käytös Hyvä Tarkkain Terve Työtyttävä Kurssi Hyvä

Opiainet.	Etistykset.	Muistutukset.
Uskonto		6.
Lusmaukieli		5.
Laskenta		3.
Kustannoppi		5.
Kaatiote		5.
Kaunokirjotus		8.
Ruuannto		4.
Luistatus		5.
Waimistelu		4. Ollut joissa O. tunti

Arvosanat ovat:

Hyvä . . . . . 6. Laissa, Joulukuun 18 päivänä 1877.
Langan työtyttävä . . . . . 5.
Työtyttävä . . . . . 4.
Arvan välltävä . . . . . 3.
Häiltävä . . . . . 2.
Heikkä . . . . . 1.

Opettaja
G. M. Paander

Karl Lindforsin koulutodistus. Todistuksesta voimme päätellä, että Karl on ollut terve poika, sillä poissaoloja ei ole. Koulumenestys ei ollut varsinaisesti loistokas, mutta ei heikkokaan,

Malakias, Karl ja Wilhelmiina Lindfors.

Helmikuussa 1899 Venäjän keisarin ja Suomen suuriruhtinaan Nikolai II antoi säädöksen, jonka mukaan sellaisten yleisvaltakunnallisten lakien säätämisessä, jotka säädetään Venäjän lainsäädäntöjärjestyksessä, on Suomen valtio-päivillä vain neuvoo-antava rooli eikä niiden kielteinen lausunto estäisi lain voimaanastumista myös Suomessa. Tämän koettiin olevan salassa valmisteltu valtiokaappaus Suomen perustuslakia vastaan. Manifesti herätti sekä passiivista että aktiivista vastarintaa, joihin kuuluneet toimet Suuren adressin ohella tekivät ihmiset tietoisiksi perustuslaeista ja Suomen valtio-opista.

Suuri addressi noin 523.000 nimellä varustettuna, sekä uutta asevelvollisuuslakia vastaan suunnattu addressi, johon kerättiin noin 473.000 allekirjoittajaa. Addressien kautta maan johto sai mukaansa, ja samalla "herätti" koko kansakunnan. Addressin allekirjoittivat muiden lavialaisten ohella Malakias, Karl ja Wilhelmiina Lindfors.

Malakias Lindfors
 Päättäjä
 Karl Lindfors.
 Päättäjä,
 Wilhelmiina Lindfors
 Päättäjän vaimo.

Malakias, Karl ja Wilhelmiina Lindforsin allekirjoitukset keisarille osoitetussa suuressa manifestissa. Wilhelmiinan ja Karlin allekirjoitukset ovat niin samanlaiset, että voi epäillä toisen heistä kirjoittaneen molempien puolesta.

Malakias Lindfors oli jo ikämies, 67-vuotias, matkustaessaan vuonna 1901 Antreaan tapaamaan tytärtään Teklaa, Sieltä hän kirjoitti kotiväelle Laviaan näin pyytäen tulemaan junalle vastaan. Samaa kirjeeseen Tekla jatkaa, että on ikävää, että pappa ei viihdy kauemmin, vaikka on kuukauden lupa olla matkalla. Imatrallakin

käydessä oli ollut kova pyry, ettei sielläkään ollut muuta hauskaa kuin että näki mahtavan kosken. Tuolta reissulta on varmaan otettu Malakiaasta valokuva.

Karl ja Wilhelmiina Lindforsin lapset ottivat käyttöön suomenkielisen nimen Niinikoski. Kukaan heistä ei jatkanut isän ammatissa. Impi lähti opiskelemaan meijeriköksi, Eino alkoi puusepäksi ja Lauri lähti kaupalliselle uralle.

Lauri aikoi myös merille, merimieskirstukin oli tehty valmiiksi. Mutta kun Karhijärvi jäi taakse, iski koti-ikävä. Karlin sisar Tekla oli avioitunut Karjalan kannaksella kauppias Kiisken kanssa, ja kirjoitti kotiin että täällä Antreassa olisi töitä kaikille. Lauri päätti lähteä Kiisken apulaiseksi. Siitä sitten aukesi ura liikealalla.

Lavia vuosisadan alkuvuosina

Alun alkaen Lavia oli osa [Sastamalan](#) kirkonpitäjää ja vuodesta 1639 lähtien osa [Mouhijärven](#) (Ylä-Sastamalan) seurakuntaa. Lavia muodostettiin Mouhijärven kappeliseurakunnaksi vuonna 1823, ja siitä tuli itsenäinen seurakunta vuonna 1870, Siihen aikaan kunta ja seurakunta olivat käytännöllisesti sama asia. Pysyvä asutus saapui Laviaan idästä, Mouhijärven ja Suodenniemen suunnasta., mistä suunnasta myös kruununsotamies Mikko Raskin suku saapui.

1830-luvulta lähtien Laviassa sahattiin ja sieltä kuljetettiin suuret määrät lankkuja Poriin, ja Lavia oli myös kauempaa sisämaasta tulleiden lankkujen ajajien etappipaikka. Tätä aikakautta kesti 1900-luvun taitteeseen saakka. Susikoskeen rakennettiin Lavian ensimmäinen vesisaha vuonna 1845. Kotiteollisuutena Laviassa on valmistettu kahvipannuja ja anturanahkaa.

Lavian väkiluku kasvoi 1800-luvun jälkipuoliskolla hyvin nopeasti. 1900-luvun alkupuolella Lavia oli koko maankin mittapuun mukaan suurimpia torpparialueita. Vuonna 1901 Laviassa oli maanomistajia 109, mutta vuokraajia peräti 687 ruokakuntaa. Kun koko Suomessa oli tuolloin yhtä vuokranantajaa kohti 2,38 torppaa ja mäkitupaa, Laviassa vastaava luku oli 6,4.

Vuosisadan vaihde ja itsenäisyyden alkuvuodet oli ehkä Lavian kehityksen huippukohtia. Silloin paranivat liikenneyhteydet sekä Poriin että Tampereelle. Kuntaan perustettiin oppikoulu, jonkinlainen koululaitos on perustettu jo 40 vuotta aikaisemmin. Säästöpankin kilpailijaksi kuntaan tuli Kansallispankin konttori ja elinkeinoelämä monipuolistui. Oma paikallislehtikin perustettiin jo 1924. Lavian, Mouhijärven ja Suodenniemen alueella leviävä kerran viikossa ilmestyyvä lehti sai nimekseen Paikallissanomat.

Suomen itsenäisyyden alussa teiden kunnossapito oli sidottu maanomistukseen ja koettiin veroluontoisena rasituksena. Tämä ei tyydyttänyt ketään, ja vuonna 1921 valtio otti maantiet hoitoonsa. Uusi tielaki säädettiin vuonna 1918 ja tuli voimaan vuoden 1921 alusta. Vaikka suurin yhteys Tampereen ja Porin välillä kulkisikin Lavian kautta, rakennettiin rautatie Tampereelta Poriin Kokemäenjoen varteen. Näin saatiin Tampereelta yhteys sekä Porin että Rauman satamaan. Valtatie 11 Tampereelta Poriin kulki Lavian kirkonkylän kautta ja Laviasta tuli joksikin aikaa vilkas linja-autoliikenteen risteyspaikka. Lavian ongelma oli ja on edelleenkin, että siltä on muihin alueen keskuksiin, Tampereelle, Poriin, Kankaanpäähän ja Sastamalan Vammalan pitkä matka. Ei kuitenkaan niin pitkä, että asukkaiden ostovoima jäisi kotikylään.

Kuva vuosisadan vaihteen kylänraitista kertoo, että puhelin on jo tullut Laviaan. Kolmas talo vasemmalla puolella on Kalle Lindforsin talo, josta tuli myös Olavi Niinikosken kotitalo. Ensimmäinen vasemmalla on kauppias Lindströmin talo, toinen Elomaan leipuriliike.

Lindforsin talo ei ollut suuri, tonttikin vain 4 aaria ja sille tontille mahtui pikkuinen navetta, jossa Wilhelmiina piti lehmää. Tilan nimi oli Ahteenmaa.

Vastapäätä oli paikkakunnalla merkittävä Yli-Antilan talo.

Idylli Lavian kylänraitilta. Lauri ja Heikki Niinikoski palaavat taatan, Karl Lindforsin kanssa kalastamasta. Kuvan on ehkä 1920-luvun loppupuolelta.